

Keskusvaalilautakunnan vaali toimikaudelle 1.6.2025 - 31.5.2029

Kunnanhallitus 19.05.2025

133/00.00.01/2025

Vaalilain 13 §:n mukaan valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta. Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Keskusvaalilautakunnan poliittisen edustavuuden osalta todetaan vaalilain tulkintateoksessa (Lauri Tarasti - Arto Jääskeläinen 2014) seuraavaa: Niin kauan kuin yksikin [edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettanut] äänestäjäryhmä on vailla edustusta, ei muusta ryhmästä saa valita kahta edustajaa. Ehdokkaan asettaminen vaaleissa riittää, ei vaadita, että puolue, yhteislista tai yksittäinen valitsijayhdistys olisi saanut vaaleissa ehdokkaansa valituksi. Tämä on sanojen "mahdollisuuksien mukaan" merkitys. Samalla tämä sallii vapaamman harkinnan silloin, kun edellisissä kuntavaaleissa esiintyneistä äänestäjäryhmistä ei ehdoteta tai ole muutoin saatavissa riittävästi jäseniä [tai varajäseniä] keskusvaalilautakuntaan.

Vuoden 2025 kuntavaaleissa Vihdin kunnassa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä oli yhdeksän.

Kuntalain 32 §:n 2. momentin mukaan kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja muiden lautakuntien jäsenet valitaan kesäkuussa pidettävässä valtuuston kokouksessa.

Kuntalain 33 §:n 1. momentin mukaan valtuusto tai muu valinnasta vastaava toimielin valitsee jäseniksi valituista toimielimen puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa, jollei valtuusto ole päättänyt puheenjohtajamallista. Lautakuntien puheenjohtajiston tulee olla valtuutettuja, KV 7.4.2025 § 18.

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

- 1) jonka kotikunta kyseinen kunta on;

- 2) jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kunnallisvaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja
- 3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
- 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Kuntalain 72 §:n mukaan vaalikelpoinen valtuustoon ei ole:

- 1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä;
- 2) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä;
- 3) kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön;
- 4) kuntayhtymän jäsenkunnan valtuuston osalta kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön. Edellä tarkoitettussa palvelussuhteessa oleva on vaalikelpoinen valtuutetuksi, jos palvelussuhde päättyy ennen kuin valtuutettujen toimikausi alkaa.

Toimielimiä valittaessa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset. Kunnallisten toimielinten valintaa koskee tasa-arvolain 4 a §, jonka mukaan kunnallisissa toimielimissä tulee kunnanvaltuustoa lukuun ottamatta olla vähintään 40 % naisia ja vähintään 40 % miehiä. Tasa-arvovaatimus koskee erikseen varsinaisia jäseniä ja varajäseniä. Sen sijaan laki ei vaadi, että varsinaisen jäsenen ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä olisi oltava samaa sukupuolta. Myöskään puheenjohtajistoa vaatimus ei erikseen koske.

Keskusvaalilautakunnassa tulee siten olla varsinaisina jäseninä naisia ja miehiä vähintään kaksi.

Edellisellä toimikaudella kunnanvaltuusto valitsi keskusvaalilautakuntaan 20 varajäsentä. Esteellisyyksien ja estymisten vuoksi vuoden 2021 kuntavaaleissa kokouksiin kutsuttiin järjestyksessä 14. varajäsen, vuoden 2017 kuntavaaleissa kutsuttiin 11. varajäsen ja vuoden 2012 kunnallisvaaleissa 15. varajäsen. Näin ollen keskusvaalilautakuntaan on kokousten päätösvaltaisuuden varmistamiseksi tarkoituksenmukaista valita varajäseniä riittävä määrä. Vaalilain 14 §:n mukaan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä eli täydessä kokoonpanossaan.

Kuntalain 70 §:n 1. momentin mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Suostumus on valinnan edellytys, joten se on annettava ennen valintaa. Laissa ei säädetä suostumuksen muodosta, mutta se suositellaan annettavan kirjallisena.

Kuntalain 84 §:n mukaan kunnanhallituksen sekä alueidenkäyttölaissa tai rakentamislaisissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäsenen [ja varajäsenen], valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, kunnanjohtajan sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijän on tehtävä sidonnaisuusilmoitus. Ilmoitus tulee tehdä johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudesta sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.

Valittavan keskusvaalilautakunnan toimikauden aikana järjestetään vuonna 2027 eduskuntavaalit sekä vuonna 2029 alue- ja kuntavaalit.

Valmistelija	Matias Juupaluoma etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 040 154 9977
Esittelijä	Kunnanjohtaja Erkki Eerola
Ehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se valitsee toimikaudeksi 1.6.2025 - 31.5.2029 1. keskusvaalilautakuntaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan joiden tulee olla valtuutettuja ja kolme muuta jäsentä; sekä 2. 20 varajäsentä siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Päätös

Tiedoksi